

kdar se nisem ne z besedo ne z dejanjem potegoval za to častno mesto, ki so mi ga tovariši sedaj že v drugič poverili! Ker se zanje nisem potegoval, sem ga pripravljeno tudi takoj odložiti, kakor hitro se moji volilci za to izrečejo! — Odmor!

Nato vstane tov. V. Jarc (tedaj učitelj v Št. Juriju ob juž. žel., umrl kot nadučitelj v Braslovčah) ter pravi: „Mismo si izvolili moža svojega zaupanja, mi od njega ne odstopimo!“ Ko glavat to sliši, popade svoj cilindar ter jo popiha domov, nadzornik pa sklene volitev.

Da zopet nisem bil potrjen, se razume pri onih razmerah samoobsebi.

Na dan 10. novembra i. l. smo bili poklicani k tretji volitvi. Pred volitvijo so se razpošiljale iz Celja hektografrane dopisnice s sledečo vsebino:

„Dne 10. t. m. bodite dosledni, složni, značajni! Volite Brezovnika! Slovenci gledajo na Vas! Branite svoje pravice! Stojte kakor skala! Ne bodite strahopetneži, nego možje! Zahtevajte skrutinij!“

Kdo je te dopisnice spisal in razpošiljal, nisem mogel zvedeti.

Zbrali smo se v volilni sobi (v okoliški šoli) pogumni, složni, „strašljivca ni bilo med nami“. Glavarja ta dan ni bilo! Ko nadzornik Ambrozič volitev otvori, pravi: „Jede für Brezovnik abgegebene Stimme erkläre ich im vorhinein für ungültig.“ (In mi nismo proti temu protestovali!)

Ko sem videl, kaka nevarnost nam sedaj preti — dobi naj kak nemčur 1 ali 2 glasa, pa bo pravilno izvoljen! — rečem tovarišem: „Fantje, zdaj pa pamet! Da ne bo nemčur naš zastopnik, pustite mene in volite Kodermana!“

Res, slušali so me^{*)} in z veliko večino je bil voljen tov. Fil. Koderman (tedaj nadučitelj na Frankolovem, sedaj v pokoju na Polzeli). Nemčurjem je mora odlegla, Avstrija je bila rešena in mirno je zopet Savinja valila svoje valove tje dol proti jugu...

A. Brezovnik.

Iz naše organizacije.

Kranjsko.

Ljubljanskemu učitelstvu! V ponedeljek, 28. t. m. ob 4. uri popoldne si ogleda vsled dovoljenja c. kr. poveljstva 44. domobranske pehotne brigade učitelstvo puško na stroj na vojaškem strelišču na Dolenjski cesti. K ogledu puške na stroj se vabijo ljubljanski gg. tovariši in tovarišice kakor tudi učitelstvo iz okolice. Zbirališče ob tricetrh na 4. pred vojaškim streliščem.

Socialni odsek.

Ljubljana. Socialni odsek Ljubljanskega učiteljskega društva je povabil ljubljansko učitelstvo na dan 17. junija popoldne k ogledu pivovarne G. Auerjevih dedičev, za kateri ogled je dal dovoljenje rade volje g. dr. Oražen kot lastnik pivovarne, za kar mu gre najtopleja zahvala. Ljubljansko učitelstvo se je odzvalo v obilnem številu, posebnost so bile nad vse častno zastopane naše vrle in zavedne tovarišice. Seveda se nas posebno med tovariši ogiblje še ta ali oni in navaja razne vzroke svoje odsotnosti — ti vzroki pa le redko drže — a upamo, da pridejo tudi tičasoma v naš krog, ko uvidijo, da stori socialni odsek vse mogoče za združenje vseh dobro mislečih tovarišev.

Tovarniški ravnatelj g. Vrtovec je nam razkazal vso pivovarno od varjenja piva do hladilnih in kipečnih priprav in vležanja piva v 2° nad ničlo mrzlih kletah, kakor tudi priprave za snaženje in polnitev steklenic in nam podal pri tem strokovnjaška pojasnila glede varjenja piva, slada, hmelja itd., za kar mu izrekamo najsrčnejšo zahvalo. Ves obhod s pojasnili je trajal nad eno uro.

Po ogledu pa nam je postregel gostoljubni g. dr. Oražen s kipečim proizvodom svoje tovarne, in se je ob tej priliki izrekla nekatera resna beseda.

Videti je, da bodo taki ogledi raznih industrialnih podjetij razširili obzorje učitelstvu, obenem pa mnogo pripomogli k skupnosti in edinosti.

Tudi nedeljski učiteljski sestanki postajajo vedno bolj priljubljeni in se jih udeležujejo učitelji s svojimi družinami v vedno obilnejšem številu. Tiste pa, ki se še vedno odtegujejo, pa vabimo, da pridejo med nas, uvideli bodo, da se imamo prav dobro.

Socialni odsek.

*) Bili smo sploh vedno „enih misli, en'ga duha“. Tovariši so imeli radi mene, jaz pa tovariše. Bili smo „ein einzig Volk von Brüdern“! Zato se mi vedno tem bolj milo stori, kadar premislim, da sem moral tako hitro zapustiti šolo in ljube svoje tovariše ter se primeru mlad zavoljo bolehnosti podati v pokoj.

Učiteljsko društvo za novomeški okraj je zborovalo v proslavo 40 letnice šolskega zakona v četrtek, dne 13. maja. Slavnostni referat nam je podal tov. Potokar. Svoje delo je izvršil stvarno, dobro in natančno, za kar mu bodi izrečena zahvala.

O drugi točki je predaval vodja gluho-nemnice tov. Grm o fonetiki. V kratko odmerjenem času je opisal najvažnejše o fonetiki z ozirom na posebno dober izgovor besed. Tov. predavatelju najpresrečnejša hvala za trud s prošnjo, da bi nas o priliki zopet obiskal.

Ker je bilo s tem zborovanjem združen občni zbor, so se pregledali računi in odobrili. Delegatom k zborovanju „Zaveze“ so izvoljeni gđc. Klarici in tov. Potokar.

Odbor je bil izvoljen z vzklikom prejšnji.

Štajersko.

Savinjsko učiteljsko društvo ima 3. julija t. l. popoldne v Mozirju občni zbor. K obilni udeležbi vabi

R. Vrabl,
t. č. predsednik.

Kozjansko učit. društvo zboruje dne 7. julija v Št. Petru pod Sv. gorami. Zborovanje se prične ob 10. uri popoldne.

Dnevni red:

1. Hospitacija.
2. Zapisnik.
3. Dopisi.
4. Razgovor o glavni obliki šolskih zvezkov.
5. Volitev delegatov za zborovanje „Zaveze“.
6. Slučajnosti.

Kdor se zborovanja udeleži, je ta dan po sklepu okr. šol. sveta šole prost.

Za kosilo pa se oglasite z dopisnico pri tov. nadučitelju Moricu.

Pulko,
t. č. predsednik.

Učiteljsko društvo za brežiški in sevniški okraj zboruje v nedeljo, dne 4. julija t. l., v šoli v Sevnici. Zborovanje se prične točno ob pol 11. uri popoldne in se vrši po sledečem vzporedju:

1. Čitanje zapisnika.
2. Društvene zadeve.
3. Volitev delegatov za letošnjo glavno skupščino „Zaveze“ v Mariboru.
4. Predavanje g. prof. Lavtarja o njegovi metodi iz računstva.
5. Nasveti.

K temu zborovanju se vabijo najljubnejše tudi cenjeni tovariši in tovarišice iz laškega in kozjanskega okraja. Izmed članov domačega društva pa ne sme nihče manjkati.

Zaradi kosila naj naznani po dopisnici vsaka šola število svojih udeležencev tov. Mešičku vsaj do 1. julija.

Na veselo snidenje! Odbor.

Učiteljsko društvo za svetolenarski okraj je zborovalo dne 13. maja pri Sv. Trojici v Slov. gor.

Izmed predavanj je omeniti ono v proslavo 40 letnice drž. šol. zakona. Tov. Kopic nam je dokazoval s kakšnim navdušenjem so napredni krogi sprejeli zakon, ki ima ljudstvu prinašati vir nove sreče ter ga privesti v svet luči in svobode. Spominjal pa se je tudi nasprotnikov, ki so novemu zakonu prizadeali marsikatero pego.

Drugi predavatelj tov. J. Železnik nam je o temi „Naša bodočnost“ podal marsikatero lepo misel in je tupatam zadel v centrum naših društvenih grehov. Poudarjal je kakšna sloga naj vlada v našem društvu, da se nam ne bodo nekateri udje odtegovali in odtujevali.

Dne 20. junija pa smo se zbrali na pomladnem izletu pri Sv. Antonu v Slov. goricah.

Počastili so nas gostje od Sv. Andraža in Maribora. Tov. predsednik jih prav presrečno pozdravlja. Spominja pa se tudi naše dobre, prerano umrle tovarišice gospe R. Fromove. V znak sožalja se vzdignejo društveniki s svojih sedežev.

Izmed društvenih zadev se je rešilo vprašanje glede volitve pri okr. konferenci, glede slovenskega poslovnega jezika pri teh konferencah in glede „Zavezinega“ zborovanja v Mariboru.

Tovariš J. Klemenčič je govoril o „Šoli in kmetijskem vprašanju“. Predlaga sledeče resolucije, ki so bile enoglasno sprejete:

I.

Učitelstvo svetolenarskega okraja, zbrano na svojem zborovanju pri Sv. Antonu v Slov. gor. dne 20. junija 1909, uvideva potrebo, da se šole na kmetih reformirajo v smislu potreb in koristi kmetijskega in delavskega stanu, in sicer tako, da odpadeta zadnji dve šolski leti (7. in 8.) popolnoma temu namenu.

II.

V ta namen se izreka za osemletno šolsko obveznost v smislu § 21. drž. šolskega zakona.

III.

Olajšave po § 21., 3. odst., naj popolnoma odpadejo, ker je le v tem času, posebno pa poleti uspešen kmetijski pouk mogoč.

IV.

Učiteljska se naj razširijo v 7 letnikov, in sicer tako, da bo vstop mogoč že z 12. letom. Zadnji letnik naj bo posvečen zgolj znanstveni in praktični pedagogiki, in kandidiranje naj obiskujejo kmetijsko šolo, ločeno od drugih gojencev.

Učiteljsko društvo za ptujski okraj zboruje v četrtek, 1. julija, v slov. okoliški šoli v Ptuj. Začetek točno ob 11. uri popoldne.

Vzored:

1. Dopisi in društvene zadeve.
2. Konferenčna vprašanja.
3. Vprašalna skrinjica.
4. Slučajnosti.

Po zborovanju skupni obed v gostilnici Zupančič. Isti dan je za mariborski koncert pevska vaja za ptujski in ormoški okraj istotam, in sicer od 8. do 11. ure popoldne in od 1. do 3. ure popoldne.

K obilni udeležbi vabi odbor.

Učiteljsko društvo za celjski okraj zboruje v nedeljo, dne 4. julija, ob 10. uri popoldne v Celju. Razen običajnega vzporedja s predavanjem bo tudi volitev delegatov za „Zavezo“ in „Bund“. Ob 9. uri se vrši pevska vaja za „Zavezini“ koncert.

Na mnogobrojno udeležbo vabi

odbor.

Konjsko učiteljsko društvo je zborovalo ob dobri udeležbi dne 2. maja v Konjicah.

Tov. predsednik pozdravi navzoče, posebno pa g. prof. Koprivnika iz Maribora, ki je počastil naše društvo s predavanjem. Nato se spominja predsednik 40 letnice šolskega zakona, poudarja njegove vrline — razven § 55. — ter želi, da bi se tudi ta obrnil učitelstvu na boljše.

Nato se prečitajo različni dopisi, ki jih je bilo mnogo.

Glavna točka dnevnega reda je bilo predavanje g. prof. Koprivnika: O razvoju naše zemlje, nastanek in geološka sestava Pohorja. Navzoči so z velikim zanimanjem poslušali stvarno in poljudno predavanje. Da nas je gospod predavatelj uvedel v navedeno temo o Pohorju, nas je seznanil najprej z razvojem naše zemlje, posebno z nje nastankom, rastlinstvom in živalstvom po raznih periodah. Predavanje o geološki sestavi Pohorja je bilo nazorno in zaradi tega tudi zanimivo, nakar je gospod profesor na koncu svojega izbornega govora žel splošno in burno odobravanje. Srčna mu hvala!

Za „Zavezino“ zborovanje v Mariboru so bili izvoljeni: Brumen, Schell, Kožuh, Pavlič, Stegenšek in Gorjak.

Tovariš Brumen prosi učit. zastopnika, da bi izposloval pri okr. šol. svetu dva prosta dneva za tiste učitelje, ki se udeležijo „Zavezinega“ zborovanja.

Prihodnje zborovanje bo v Žrečah dne 3. julija in obenem hospitacija — pouk o svobodni prirodi — pri tov. Schellu.

Srednješolski vestnik.

** Pismena matura na gimnaziji v Novem mestu. Maturanti so dobili tri teme na izbiro, in sicer: 1. Kako pospešujejo tehniške iznajdbe duševno kulturo? 2. Helenška lepota in rimska energija nam bodita zvezdi-voditeljici pri kulturnem delu. 3. Kakšne čine v svetovni zgodovini imenujemo po pravici velike?

** Strelne vaje na srednjih šolah. Na svoječasnih anketi za preuredbo pouka na srednjih šolah so zastopali vojaški zastopniki mnenje, naj se uvedejo prostovoljne strelne vaje na gimnazijah. V novem normalnem učnem načrtu za srednje šole se sicer o tem ne govori, a je gotovo, da tudi ni nobenih ovir za uvedbo strelnih vaj. Vojno ministrstvo hoče dati onim zavodom, ki bi uvedli neoblatne strelne vaje, precej ugodnosti, predvsem vojaške inštrukcije, tudi tam, kjer bi se vadile civilne osebe. Vojni erar bi posodil tudi orožje in bi dovolil, da se strelja na vojaških streljiščih, kakor so svobodna.

** Konec šolskega leta na ljubljanskem učiteljskem. Dne 18. t. m. sta sklenili šolsko leto obe c. kr. učiteljski. V I., II. in III. letniku moškega učiteljskega je bilo 98 gojencev. Z ugodnim uspehom je izvršilo nauke 68 gojencev, med njimi 7 z odliko, ponavljalnih izpitov je 18, pri 12 gojencih je učni uspeh nezadosten. — Na ženskem učiteljskem je bilo v prvih treh letnikih 127 gojenk. Učni uspeh je pri 121 gojenkah ugoden, odlik je 31, ponavljalnih izpitov je 5, pri eni gojenki je uspeh nezadosten. Zrelostni izpiti so se pričeli v ponedeljek, 21. junija. Na moškem učiteljskem dela zrelostni izpit 46 rednih gojencev IV. letnika in 1 privatist, na ženskem 43 rednih gojenk IV. letnika in 23 privatistinj.

** Nazadovanje števila slovenskih dijakov na mariborski gimnaziji. Leta 1896. je bilo od 419 dijakov na tem zavodu 293 Slovencev in 117 Nemcev ali v odstotkih 71:46:28:54. L. 1908. pa je bilo od 452 dijakov 290 Slovencev in 136 Nemcev. Torej smo v dobi 12 let nazadovali za 7:46%.

** Ustna matura na mestni realki v Idriji se je začela dne 24. t. m. Letos je 19 maturantov.

** Zrelostni izpiti na višji gimnaziji v Celju se pričenejo v ponedeljek, dne 5. junija. Šolsko leto se konča že v soboto, dne 3. julija.

Književnost in umetnost.

Popotnik priobčuje v 6. številki to-le vsebino: 1. Avgustin Požegar: Misel o šolskih hranilnicah. — 2. Fran Zopf: Prosto spise v ljudski šoli; kako se naj goji, kako se naj spisuje? — 3. Dr. J. Tominek in J. Wester: Učni načrt za slovensko kot učni jezik na gimnazijah. — 4. Umetniški vzgoji. Drag. Humek: Šola boji otroku svetišče. — 5. Zadavrska: Ženska ročna dela v ljudski šoli. Književno poročilo. — 7. Razgled: Listek. — Pedagoški paberki. — Kronika.

Naši Zapiski. VI. zvezek objavlja to-le vsebino: 1. Dr. Fr. Kidrič: Pomote in potvare za razne potrebe. — 2. R. L.: Anarhizem. — 3. Dr. Dragotin Lončar: Iz politične korespondence dr. Janeza Bleiweisa. — 4. Dr. H. Tuma: VIII. internacionalna umetniška razstava v Benetkah. — 5. Pregled. — 6. Oton Zupančič: Epigrami.

Politiški pregled.

* Sklicanje deželnih zborov. „Narodni Listy“ poročajo, da bodo deželni zbori severnih pokrajin sklicani za 16. septembra. Deželni zbori alpskih in južnih pokrajin, ki se morajo po novih volitvah šele konstituirati, bodo sklicani takoj po odgojenju državnega zbora.

* Poročilo proračunskega odseka za leto 1910. Skupna potreščina znaša 2.406.554.543 K, tej nasproti stoji pokritje v znesku 2.404.647.582 K, kaže se torej deficit v znesku 1.907.061 K. Potreščina je narasla v primeri s prejšnjim letom za 257,5 mil., pokritje pa z 255,5 milijonov. — Državni dolgovi, ki so znašali l. 1908. 10.118 milijonov, so narasli letos na 10.543 milijonov, pomnožili so se torej v poldnevem letu za 425 mil. V to pomnožitev treba vštetiti približno 100 mil. za nakup Severne železnice, od nadaljnih 200 milijonov za železniške investicije moramo pa odšteti samo en del od te vsote. Za obrestovanje državnih dolgov v plačuje Avstrija 356 milijonov, za amortizacijo 55 mil., skupaj torej 411 mil. kron; za obrestovanje in amortizacijo državnih dolgov gre torej ves dohodek direktnih davkov in davka na pivo. Potreščina za vojsko in mornarico je silno narasla. L. 1902. so delegacije dovolile 371 mil. za haubice, topničarski material, za vojsko in mornarico, zaradi političkih dogodkov v zadnjem času so pa nastale nove potrebe, in vojna uprava je že prijavila, da bo stavila nove zahteve.

* V proračunski debati je govoril tudi ministrski predsednik Bienert. O Jugoslovanih je kratko rekel, da jim vlada posveča svojo skrb in naklonjenost in da to pričajo razna dejanja. Kaka dejanja so to, o tem je Bienert molčal. Jugoslovani so te njegove besede sprejeli — s posmehom.

* Italijansko vseučilišče. Italijanski poslanci se pogajajo z drugimi strankami, da bi jih pridobili za ustanovitev italijanske pravne fakultete v Trstu. Kakor zatrjujejo, so pridobili zase vse velike stranke razen „Slovenske enote“. V proračunskem odseku in v zbornici bodo baje glasovali za ustanovitev italijanske pravne fakultete v Trstu nemške svobodni-selne stranke, socialni demokratje, Malorusi, zionisti, nekaj dijakov in večina krščanskih socialcev. „Poljski klub“ o svojem stališču napram temu vprašanju še ni sklepal, vendar pa je več poljskih poslancev izjavilo, da se bodo absentirali, ako bi klub zavzel stališče proti italijanski pravni fakulteti v Trstu. Spričo teh dejstev so italijanski poslanci prepričani, da bo zbornica sprejela njihov predlog, da se določi Trst kot sedež italijanske pravne fakultete. Nemško-nacionalna zveza je imela sejo, na kateri je razpravljala o vprašanju, kje se naj ustanovi italijansko vseučilišče. Večina članov se je izrekla za Trst kot sedež bodočega italijanskega vseučilišča.

* Mohamed V. pojde na potovanje. Turški sultan Mohamed V. se pada jeseni na potovanje, da obišče različne evropske dvore. V začetku decembra pride na Angleško.

* Veliki izgredi v Liverpoolu. Iz verskih razlogov je prišlo med irskimi katoliki in protestanti do hudih izgredov, pri čemer je bilo več hiš razdejanih in ena zažgana. Policija na konjih se je večkrat zagnala proti demonstrantom, a je bila vsakokrat sprejeta s kamenjem.

Vestnik.

Iz Zaveze avstrijskih jugoslovanskih učiteljskih društev. Pri XXI. glavni skupščini Zaveze avstr. jugoslovanskih učiteljskih društev, ki se vrši letos dne 15. in 16. avgusta v Mariboru, se proslavi štiridesletnica državnega šolskega zakona. Slavnostne govore bodeta govorila g. dr. Ljuderit Pivko in Engelbert Gangl. Vse narodno napredno